

ległość siedlisk w masywie Miękusowieckich Szczytów daje nadzieję na odnalezienie gatunku w granicach Polski. Populacja nad Morskim Okiem w 1989 r. liczyła 30–40 w większości kwitnących osobników. W 1992 r. i 1998 r. obserwowano tam 15–20 roślin. W 2001 r. stwierdzono zaledwie 4 kwitnące i 3 płonne rośliny. Poszukiwania w 2004 r. oraz w 2011 r. zakończyły się niepowodzeniem.

Przyczyny wyginięcia

Stanowisko nad Morskim Okiem zostało niemal doszczętnie zniszczone na początku lat 90. XX w. w wyniku posadzenia *Pinus mugo* w miejscu występowania gatunku.

Hieracium silesiacum E. Krause Jastrzębiec śląski

Rodzina: *Asteraceae* (*Compositae*) – astrowate (złożone)

Status

W Polsce gatunek skrajnie rzadki, krytycznie zagrożony. W krajach ościennych: krytycznie zagrożony w Czechach.

Rozmieszczenie geograficzne

Występuje w Karpatach Zachodnich (w Tatrach Zachodnich i w Tatrach Wysokich) oraz we Wschodnich Sudetach na Hrubym Jeseníku (Szeląg 2006; Ronikier, Szeląg 2008).

Występowanie w Polsce

Dwa stanowiska gatunku znane są z polskiej części Tatr Zachodnich. Pierwsze zostało odkryte w 1968 r. przez B. Pawłowskiego na Przełęczy Tomanowej, na wysokości 1670 m n.p.m. (Pawłowska, Pawłowski 1970), później niepotwierdzone. Drugie odnaleziono w 2004 r. na południowo-wschodnim stoku Giewontu poniżej Przełęczy Kondrackiej, na wysokości 1673 m n.p.m. (Mráz 2005). W 2012 r. odkryto następne stanowisko w Dolinie Tomanowej (J. Kruk, okaz w KRA).

Siedliska i fitocenozy

Jastrzębiec śląski rośnie w subalpejskich traworoślach ze związku *Calamagrostion villosae*, na podłożu krzemianowym.

Morfologia i biologia

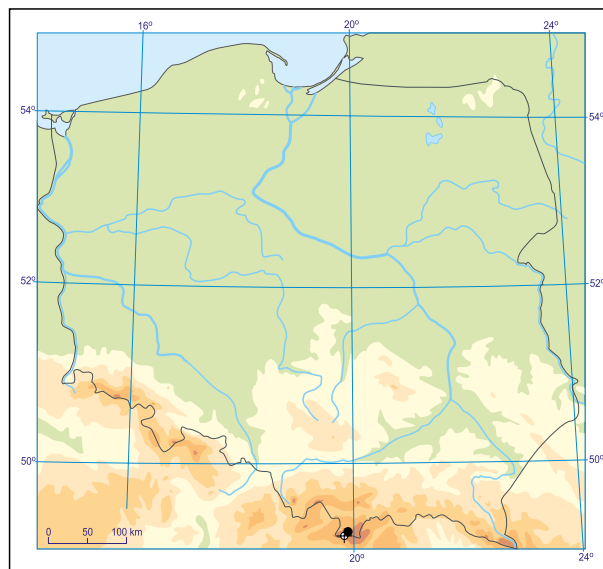
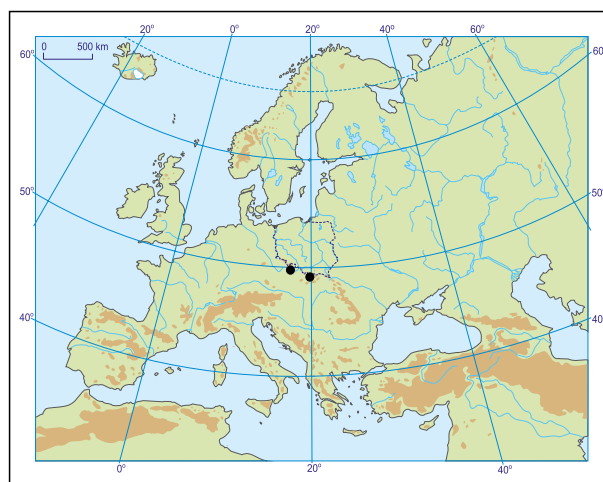
Bylina; łodyga 30–50 cm wysoka. Liście łodygowe w liczbie 4–6, siedzące, lancetowate, odległe ząbkowane; liście różyczkowych 3–5, zwężonych w oskrzydłony ogonek, ostro ząbkowanych. Kwiatostan 7–15(25) koszyczkowy. Łuski okrywy czarnozielone, u nasady 1,5 mm szerokie, na szycie tępe, pokryte niezbyt gęstymi, ciemnymi

ku. Dzieła zniszczenia dopełnił masowy ruch turystyczny. Wydeptane zostały także sadzonki kosodrzewiny.

Zbigniew Szeląg i Anna Delimat

Summary

Hieracium pliferum occurred in Poland at two localities in the Tatras (Western Carpathians) at 1,400 and 1,700 m a.s.l. The plant grew on siliceous substrate, in alpine grassland belonging to the association *Festuco versicoloris-Agrostietum alpinae* of the order *Seslerietalia varia* and in communities of the alliance *Calamagrostion*. One locality was destroyed by tourists; the cause of extinction of the other locality is unknown.

włoskami i gruczołkami. Kwitnie od lipca do września. Tetraploid $2n=36$, rozmnaża się apomiktycznie (Chrtek 1996; Chrtek i in. 2004; Mráz 2005; Ilnicki, Szeląg 2011).

Charakterystyka populacji

W 1968 r. populacja jastrzębca śląskiego na Przełęczy Tomanowej składała się z kilku roślin, w tym jednej kwit-

EX

***Baldellia ranunculoides* (L.) Parl**
Żabienica jaskrowata

Synonim: *Echinodorus ranunculoides* (L.) Engelm.

Rodzina: *Alismataceae* – żabińcowate

Status

Gatunek w Polsce wyginął. W krajach ościennych: silnie zagrożony w Niemczech. Umieszczony na europejskiej czerwonej liście roślin naczyniowych.

Uwagi taksonomiczne

W większości ujęć systematycznych rodzaj uznawany był za monotypowy z jedynym gatunkiem *Baldellia ranunculoides* (L.) Parl. W jego obrębie wyróżnia się dwa podgatunki: *B. ranunculoides* subsp. *ranunculoides* oraz subsp. *repens* (Lam.) A. Löve et D. Löve. Podstawą podziału są różnice w morfologii, fenologii, alokacji zasobów, a także odrębność genetyczna (Löve, Löve 1961; Casper, Krausch 1980; Vuille 1988; Kozłowski i in. 2008). Podgatunek typowy występuje w całym geograficznym zasięgu gatunku, tj. w obszarach przybrzeżnych zachodniej Europy i basenu Morza Śródziemnego (Kozłowski, Matthies 2009). Do tego

podgatunku należały rośliny ze stanowiska w Polsce. Natomiast *B. ranunculoides* subsp. *repens* występuje od Szwecji i Norwegii przez Danię i Niemcy – tu także na Rugii (Kozłowski i in. 2008), w obszarze atlantyckim zachodniej Europy po Portugalie i w Tunezji (Kozłowski, Matthies 2009). Prowadzone ostatnio badania genetyczne (Triest, Vuill 1991; Arrigo i in. 2011) wskazują na duże różnice między podgatunkami, co może być podstawą nadania im rangi odrębnych gatunków. W 1970 r. włączono do tego rodzaju – wyodrębniony z rodzaju *Alisma* – *Baldellia alpestris* (Cosson) Vasc., występujący w górach Kantabryjskich na pograniczu Portugalii i Hiszpanii.

Zagrożenie i wskazania ochronne

Hieracium silesiacum w polskiej części Tatr Zachodnich należy zaliczyć do gatunków silnie zagrożonych ze względu na utrzymywanie się bardzo nielicznej populacji zaledwie na 2 stanowiskach. Do zaniku rośliny może dojść z powodu trudnych do przewidzenia zdarzeń losowych. Natomiast w ostatnich latach po słowackiej stronie Tatr Zachodnich odkryto kilkanaście stanowisk. Niektóre z nich znajduje się blisko granicy z Polską, dlatego też istnieje prawdopodobieństwo znalezienia nowych stanowisk gatunku także po stronie polskiej.

Zbigniew Szelaąg

Summary

There were known two localities of *Hieracium silesiacum* in Poland, both situated in the Western Tatras (Western Carpathians). The plant has persisted in one of these locations where it grows in the subalpine community of the alliance *Calamagrostion villosae*, on siliceous substrate. The extant population comprises a mere handful of individuals.

podgatunku należały rośliny ze stanowiska w Polsce. Natomiast *B. ranunculoides* subsp. *repens* występuje od Szwecji i Norwegii przez Danię i Niemcy – tu także na Rugii (Kozłowski i in. 2008), w obszarze atlantyckim zachodniej Europy po Portugalie i w Tunezji (Kozłowski, Matthies 2009). Prowadzone ostatnio badania genetyczne (Triest, Vuill 1991; Arrigo i in. 2011) wskazują na duże różnice między podgatunkami, co może być podstawą nadania im rangi odrębnych gatunków. W 1970 r. włączono do tego rodzaju – wyodrębniony z rodzaju *Alisma* – *Baldellia alpestris* (Cosson) Vasc., występujący w górach Kantabryjskich na pograniczu Portugalii i Hiszpanii.

Rozmieszczenie geograficzne

Gatunek występuje na wybrzeżach atlantyckich Europy Zachodniej oraz na europejskich i afrykańskich wybrzeżach Morza Śródziemnego, w zasięgu klimatu atlantyckiego i śródziemnomorskiego (Kozłowski, Matthies 2009). Najwięcej stanowisk znajduje się na Wyspach Brytyjskich, w Irlandii i południowej części Półwyspu Skandynawskiego. Znana jest także z wysp Morza Bałtyckiego oraz ze wschodniej części Niżu Zachodnioeuropejskiego. Ma stanowiska na półwyspach Iberyjskim, Apenińskim i Bałkańskim.